

מדינת ישראל רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון

ה' בניסן התשע"ז
1 באפריל 2017
שה. 2017-5463

עמדת ממונה - חובות בעל רישיון

חובת אמון וניגוד עניינים

סעיף 15(א) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005 (להלן – **חוק הייעוץ**), קובע כי בעל רישיון יפעל לטובת לקוחותיו באמונה ובשקיפה, לא יעדיף את ענייניו האישיים או ענייניו של אחר על פני טובת לקוחותיו, ולא יעדיף ענינו של לקוח אחד על פני לקוח אחר.

תכלית הסעיף האמור היא לקבוע את חובת האמון שחייב בעל רישיון ללקוחותיו ולהבטיח שכל פעילותו של בעל הרישיון היא לטובת הלקוח בלבד.

סעיף 17(א) לחוק הייעוץ קובע כי נודע לבעל רישיון על ניגוד עניינים בינו או בין התאגיד שבו הוא מועסק או שותף, לבין הלקוח, בין לעניין ייעוץ פנסיוני או שיווק פנסיוני לאותו לקוח ובין לעניין ביצוע עסקה בעבור הלקוח, חייב בעל הרישיון להודיע ללקוח, בכתב, על קיום ניגוד העניינים, ולהימנע מלבצע כל פעולה שיש בה ניגוד עניינים, אלא אם כן הסכים הלקוח לכך מראש ובכתב, ביחס לאותו ייעוץ פנסיוני, ביחס לאותו שיווק פנסיוני או ביחס לביצוע אותה עסקה.

תכלית הסעיף האמור היא לקבוע את חובת הגילוי של בעל הרישיון ביחס לניגוד עניינים בינו ובין הלקוח, ואת מחויבותו של בעל הרישיון להמנע מכל פעולה שיש בה משום חשש לניגוד עניינים, אלא אם כן ניתנה לכך הסכמה מראש ובכתב של הלקוח.

מפניות שהגיעו למשרדנו עולה כי קיימים מעסיקים שנמצאים בשותפות עסקית עם בעל רישיון, ועובדיהם של המעסיקים הנם לקוחותיו של בעל הרישיון. קשר עסקי זה מעמיד את בעל הרישיון בניגוד עניינים כלפי הלקוחות, שכן כיוון שהמעסיק מצוי בקשר עסקי עם בעל הרישיון ונהנה מרווחיו, יש לו אינטרס מובהק לשלוח את עובדיו לקבלת שירות אצל בעל הרישיון. במצב זה, קטן האינטרס של בעל הרישיון לתת תנאים מיטביים ללקוחות, אשר הופנו אליו על ידי המעסיק, ויתרה מכך, גדל הסיכוי שהוא ימכור ללקוחות מוצרים במחירים גבוהים אשר מזכים אותו בעמלות גבוהות. כמו כן, במצב זה פוחת באופן ניכר החשש של בעל הרישיון שאם יגבה מחירים גבוהים מהלקוחות, יעדיף המעסיק להפנות אותם לבעל רישיון אחר.

בהתאם לסעיף 17(א) לחוק הייעוץ מחויב בעל הרישיון לגלות לעובד ניגוד עניינים שהוא מצוי בו כלפי הלקוח. כמו כן, בהתאם לסעיף האמור אם מתקיים ניגוד עניינים כאמור, מחויב בעל הרישיון לקבל את הסכמתו של העובד, מראש ובכתב, טרם ביצוע עסקה במוצר פנסיוני שלו, לאחר שהודיע לו על ניגוד העניינים. חרף זאת, בניגוד לאמור

בסעיף, במקרים רבים עובדי המעסיק כלל אינם מודעים לקשר העסקי שבין בעל הרישיון ובין המעסיק שלהם ולניגוד העניינים המתעורר בשל קשר זה, ובוודאי שלא הסכימו בכתב לקיום עסקה במוצר הפנסיוני שלהם על אף ניגוד העניינים האמור.

כמו כן ולמען הסר ספק, מצאתי לנכון להבהיר כי העדפת ענייניו של מעסיק על פני טובת עובדיו ביחס לבחירת מוצרים פנסיוניים וקבלת תנאים מיטביים בהם, אינה עומדת בהוראות סעיף 15 לחוק הייעוץ.

בחירת בעל רישיון

סעיף 20(א2) לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 (להלן – חוק קופות גמל), קובע כי עובד שהמעביד מפקיד בעבורו כספים לקופת גמל בהתאם להוראות סעיף זה, רשאי לבחור, בכל עת, בכל בעל רישיון לשם מתן שיווק פנסיוני, ייעוץ פנסיוני או ביצוע פעולות בקופת הגמל, למעט הפקדת כספים לקופת גמל, ולעניין פעולה בקופת גמל שמתקיים לגביה האמור בסעיף 13 לחוק הייעוץ והשיווק הפנסיוני – רשאי העובד לבחור לבצע פעולה כאמור שלא כחלק מייעוץ פנסיוני או שיווק פנסיוני ושלא בהמשך לו; מעבידו של עובד כאמור לא יתנה את הפקדת הכספים לקופת הגמל בעבור העובד או מתן טובת הנאה אחרת לעובד, בכך שבעל רישיון מסוים ייתן לעובד כאמור שיווק פנסיוני או ייעוץ פנסיוני או יבצע בעבורו פעולות אחרות בקופת הגמל.

תכלית הסעיף האמור היא לאפשר לעובד לבחור את בעל הרישיון שיעניק לו שירותי שיווק או ייעוץ פנסיוני, מבלי שמעבידו יוכל להגביל אותו בעניין זה, והכל על מנת שהעובד יוכל להתאים את מוצר החיסכון הפנסיוני לצרכיו ולמקסם את תועלתו.

מפניות ציבור שהגיעו למשרדנו עולה כי קיימים מקרים שבהם מעסיק או מנהל הסדר שפועל בעבורו למתן שירותי סליקת כספים, מקשה על עובד לבחור בבעל רישיון מטעמו או לממש את זכותו לבצע פעולות שלא כחלק מייעוץ או שיווק פנסיוני, באמצעות החתמה על מסמכים שונים שאינם חלק מהליך הצירוף למוצר הפנסיוני, סירוב לשיתוף פעולה עם בעל הרישיון שנבחר על ידי העובד ועוד.

לנוכח האמור, ולמען הסר ספק מצאתי לנכון להבהיר כי הערמת קשיים על עובדים בבחירת בעל רישיון או בביצוע פעולות שלא כחלק מייעוץ או שיווק פנסיוני וכן חוסר שיתוף פעולה מצד המעסיק, ובכלל כד החתמת העובד על טפסים שונים אשר מסירים מהמעסיק או ממנהל ההסדר אחריות כלפי תפעול המוצר הפנסיוני שבחר העובד, אינם עומדים בהוראות סעיף 20 לחוק קופות גמל.

בכבוד רב,

דורית סלינגר
הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון